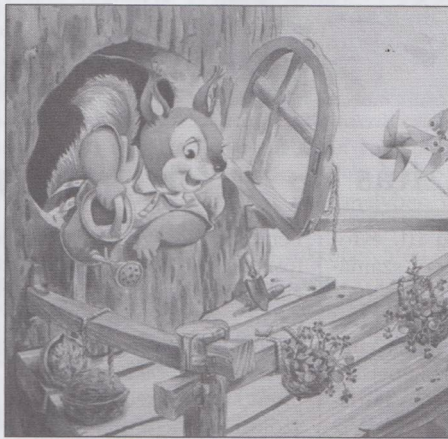

Kirándulás a mesék világába

Javorniczky Nóra illusztrátor 1954-ben született, s a Képző és Iparművészeti Gimnáziumban érettségizett. Tanárai többek között Pásztor Gábor, Újváry Lajos grafikusművészek és Jankovics Marcell rajzfilmrendező voltak. Az iskola után a Pannónia Filmstúdióban dolgozott, ahol sok film készítésében (Pumukli, Hány János, Mézga, Csodaszarvas) mint mozdulattervező vett részt. Illusztrációival a helybeliek 2005-ben és 2006-ban is találkozhattak a „Budakeszi álmodik” és a „Budakeszi rajzol” című csoportos kiállításán. Erkel utcai otthonában tett látogatásom alkalmával egy csodálatos, századfordulós hangulatú, egykori, a Korányi Szanatórium orvosainak épített nyaralóból átalakított lakóház polgári miliójébe csöppentem, mindenütt kedves, nagymama-korabeli tárgyakkal, emlékekkel. S már bele is feledtünk a tárgyak mesélése által a család történetébe:

– Apai ágon Lengyelországból származom, egyik ősöm nemes Javorniczky Ladislav katonatisztként még a XVI.-ban telepedett le az egykori Nagymagyarországhoz tartozó Rutkán. Édesanyám családfájából, amelyet jó tanulmányi eredményeiért a Szent Margit Gimnáziumban működő Szelényi Lajos Alapítvány készített a számára, kiderült, hogy családjunkba házasodott a neves festőművész, Szőnyi István, akinek a felesége édesanyám egyik oldalági rokona volt. Nagymamám az Egri Tanítónőképzőben tanult, és sok szép képet festett. Én is sokat rajzoltam, de képzőművészet iránt rajongásom akkor vált nyilvánvalóvá, amikor tizenévesen abban lettem legnagyobb örömet, hogy a Nagymamám által festett olajfestményeket másoltam. Felismerve tehetségemet édesapám íratott be a Török Pál utcában működő Képzőművészeti Gimnáziumba, ahová törött karral mentem felvételizni, de szerencsémre ennek ellenére rögtön felvettek. Úgy tűnik tehát, hogy a pályaválasztásomban volt némi sorsszerűség, s utólag visszatekintve azt mondhatom, hogy a gondviselés ennek a pályának szánt engem. Az iskolában 1972-ben érettségiztem grafikus szakon. Pályámat a

filmgyárban kezdtem, mert Jankovics Marcellnek sikerült megszerettetnie velem a rajzfilmgyártás szépségeit. A Pannónia Filmstúdióban aztán a hetvenes évek elejétől 1989-ig bejártam a ranglétra minden fokát a fázisrajzolástól a kulcsrajzoláson át az animációig. Ez utóbbit különösen élveztem, hiszen az animáció elnevezése jól érzékelteti, hogy tulajdonképpen a mozgássor megtervezése lehel lelket a rajzokba, a rajzfilmben: egy-egy szereplő jellemének érzékeltetése a szereplők mozgásán, gesztusain keresztül történik, ez teszi fel a „i”-re a pontot, ez adja a figura karakterét. A mi kezünk alól kerültek ki az olyan emlékezetes rajzfilmek, mint a

Romhányi József által írott és Nepp József által rendezett Mézga család, a Jankovics Marcell rendezte Hány János, vagy a Mese a csodaszarvasról. Aztán, amikor megszülettek a lányaim és a Pannónia Filmstúdió darabokra szakadt, az illusztrációk következtek az életben. Ezt a munkát a gyerekek felügyelete, nevelése mellett otthon is könnyen el lehetett végezni. A rendszerváltás óta tehát szinte csak mese- és tankönyvek illusztrálásával foglalkozom.

– Önálló elképzelései vagy megbízás alapján dolgozik?

– Megbízás alapján dolgozom. Amikor megkérdezik, hogy van-e kedvem az adott témához, mindig azt mondom, hogy van. Persze, hisz ez a munkám! Mindenben meg lehet találni a szépet, érdekeset. Nem szeretek elvonulva dolgozni, az ihletet nálam az hozza meg, ha beszélek valakivel a feladatról, és eközben érlelődik meg bennem az elképzelés.

– Hogyan sikerült összeegyeztetni és megosztani a gyerekeknél türelmet, nagy odafigyelést igénylő feladatát a pénzkereső tevékenységgel és az alkotással?

– Hogy meg tudtam magam osztani és mindenre jutott idő, annak az volt az ára, hogy folytonos hiányérzettel küszködve mindenből le kellett adnom egy kicsit: állandóvá vált bennem annak a kérdésnek a mérlegelése, hogy ha ezzel foglalkozom, a másiktól éppen mit mulasztok el. Jó alaptermészetem révén maga a munka sosem

fárasztott, mindig hobbinak tekintettem. Inkább az időt kellett felszabadítanom magam számára, ezt egy gyerekfelügyelővel oldottuk meg közösen. Itthon dolgoztam a lakás egy félreeső zugában, de ha valamire éppen kellettem, arra azért mindig kéznél voltam. Szerencsére a férjem, aki szintén művész, kiveszi a részét a házimunkákból. A művészet szeretetét sikerült mindegyik gyerekünkbe beléoltanunk: legidősebb gyermekem, a fiam szintén operatőr, szabadidejében zongorázik, a lányaim pedig fúvós hangszereken tanulnak.

– Van-e kedvenc korszaka, hobbjaja, képzőművésze, írója?

– Mivel a provenç-i és olasz tájak, a biciklizés mellett másik nagy szerelmem a szecesszió korszaka, minden műfajban innen válogatok magamnak kedvenceket. Egyik ilyen kedves festőm a cseh Muha, akinek Prágában látható állandó kiállítása, kedvenc zeneszerzőm pedig Mahler. Ezen kívül nagyra tartom Arhipova orosz gyermekkönyv illusztrátort, aki kiváló naturalisztikus képi tolmácsolója a klasszikus gyermekmeséknek. Irodalomban általában a rövidebb műfajt kedvelem, ezért novellákat szívesen olvasok, azok közül is Hrabalt és Kunderát. Kedvenc könyvem a Bádogdob. Verseket azonban ritkán olvasok.

– Melyik munkájára emlékszik legszívesebben?

– Az első könyvem, Szabó Lőrinc Szél hozott, szél visz el. Szabó Lőrinc kedves humoros gyerekverseit különben is nagyon szeretem.

– Hol találkozhatunk Nóra könyvillusztrációival?

– Az általában alsó tagozatos iskolásoknak készített tankönyveinken kívül találkozhatott könyveinkkel a nagyközönség Bolognában, ahol a könyvkiállításon vettünk részt az Alexandra Kiadó által megjelentetett, Vitéz Annamária Játékos népek című könyvével, amelyet kollégánommal, Farkas Beával közösen illusztráltunk. Miután pályáztunk az Alexandra Kiadó által kiírt Aranyvackor díjra, pályamunkánkat, a Ne félj sorozatban elsőként megjelent Fáj a fülem címűt kiállították a Kongresszusi Központban rendezett idei Könyvfesztiválon. A sorozatot óvodás korú gyerekeknek szántuk arra az esetre, ha orvoshoz kell menniük és félnek a doktor néni fehér köpenytől, az injekciós tűtől és általában attól az ismerlentől, ami egy rendelőben velük megtörténhet. Szeretnék ezt a sorozatot folytatni és kiadót találni a könyveknek, de gondolkodunk rajta, hogy saját kiadásban jelentetjük meg.

Galgóczy Zsuzsa

